

UZNESENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU (EÚ) 2023/1957

z 10. mája 2023

s poznámkami, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia o absolútoriu za plnenie rozpočtu spoločného podniku pre čistý vodík (do 30. novembra 2021: spoločný podnik pre palivové články a vodík 2) za rozpočtový rok 2021

EURÓPSKY PARLAMENT,

- so zreteľom na svoje rozhodnutie o absolútoriu za plnenie všeobecného rozpočtu spoločného podniku pre čistý vodík za rozpočtový rok 2021,
- so zreteľom na článok 100 a prílohu V k rokovaciemu poriadku,
- so zreteľom na správu Výboru pre kontrolu rozpočtu (A9-0083/2023),

- A. keďže spoločný podnik pre palivové články a vodík (ďalej len „spoločný podnik FCH“) bol zriadený na obdobie do 31. decembra 2017 v máji 2008 na základe siedmeho rámcového programu pre výskum nariadením (ES) č. 521/2008 ⁽¹⁾; keďže Rada prijala v máji 2014 nariadenie Rady (EÚ) č. 559/2014 ⁽²⁾, ktorým predĺžila fungovanie spoločného podniku v rámci programu Horizont 2020 do 31. decembra 2024 (ďalej len „spoločný podnik FCH 2“); keďže v novembri 2021 bol nariadením Rady (EÚ) 2021/2085 ⁽³⁾ zriadený spoločný podnik pre čistý vodík (ďalej len „spoločný podnik pre čistý vodík“) s cieľom nahradiť spoločný podnik FCH2, v rámci programu Horizont Európa na obdobie končiace 31. decembra 2031;
- B. keďže spoločný podnik pre čistý vodík je verejno-súkromným partnerstvom v oblasti výskumu a inovácií technológie vodíka a palivových článkov a jeho zakladajúcimi členmi sú Únia zastúpená Komisiou, priemyselné zoskupenie (Hydrogen Europe) a výskumné zoskupenie (Hydrogen Europe Research);
- C. keďže finančný príspevok Únie do spoločného podniku pre čistý vodík, vrátane rozpočtových prostriedkov EHP, na pokrytie administratívnych a prevádzkových nákladov je najviac jedna miliarda EUR vrátane maximálne 30,193 miliónov EUR na administratívne náklady;
- D. keďže členovia spoločného podniku pre čistý vodík iní ako Únia poskytnú alebo zabezpečia, aby ich konstituenti alebo prepojené subjekty poskytli počas obdobia desiatich rokov stanoveného v jednotnom základnom akte celkový príspevok vo výške najmenej jednej miliardy EUR vrátane maximálne 30,193 miliónov EUR na administratívne náklady, ako sa stanovuje v nariadení (EÚ) 2021/2085;
- E. keďže celkovým cieľom spoločného podniku pre čistý vodík je podporovať výskumné a inovačné činnosti v Únii v oblasti riešení a technológií čistého vodíka v rámci nového programu Únie na financovanie výskumu a inovácií Horizont Európa;

Rozpočtové a finančné riadenie

1. víta skutočnosť, že v správe Dvora audítorov o ročnej účtovnej závierke spoločného podniku pre čistý vodík (ďalej len „správa Dvora audítorov“) sa uvádza, že za rok 2021 účtovná závierka vyjadruje verne zo všetkých významných hľadísk finančnú situáciu spoločného podniku pre čistý vodík k 31. decembru 2021, ako aj výsledky jeho operácií, toky hotovosti a zmeny čistých aktív za príslušný rozpočtový rok v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách spoločného podniku a účtovnými pravidlami, ktoré schválil účtovník Komisie, a že príslušné operácie súvisiace s účtovnou závierkou sú zo všetkých významných hľadísk zákonné a správne;

⁽¹⁾ Nariadenie Rady (ES) č. 521/2008 z 30. mája 2008, ktorým sa zakladá spoločný podnik pre palivové články a vodík (Ú. v. EÚ L 153, 12.6.2008, s. 1).

⁽²⁾ Nariadenie Rady (EÚ) č. 559/2014 zo 6. mája 2014, ktorým sa zriaďuje spoločný podnik pre palivové články a vodík 2 (Ú. v. EÚ L 169, 7.6.2014, s. 108).

⁽³⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2021/2085 z 19. novembra 2021, ktorým sa zriaďujú spoločné podniky v rámci programu Horizont Európa a zrušujú nariadenia (ES) č. 219/2007, (EÚ) č. 557/2014, (EÚ) č. 558/2014, (EÚ) č. 559/2014, (EÚ) č. 560/2014, (EÚ) č. 561/2014 a (EÚ) č. 642/2014 (Ú. v. EÚ L 427, 30.11.2021, s. 17).

2. berie na vedomie, že program Horizont Európa predpokladá ambiciózne ciele pre spoločný podnik pre čistý vodík, ktoré možno dosiahnuť len vtedy, ak sa navrhnú a vykonajú účinné riešenia, ktoré riešia nedostatky v systémoch vnútornej kontroly a pripravujú sa na budúce výzvy vyplývajúce zo zvýšenej zodpovednosti, napr. v oblasti riadenia a plánovania ľudských zdrojov; v tejto súvislosti poukazuje na to, že mimoriadne zložité a zaťažujúce výpočty a požiadavky na podávanie správ predstavujú značné riziko chýb, a preto vyzýva, aby sa preskúmali možnosti zjednodušenia vždy, keď je to možné a zlučiteľné s existujúcim právnym rámcom;
3. konštatuje, že dostupný konečný rozpočet spoločného podniku pre čistý vodík (ktorý zahŕňa opätovne zahrnuté nepoužité rozpočtové prostriedky z predchádzajúcich rokov, pripísané príjmy a prerozdelenia do nasledujúceho roka) na rozpočtový rok 2021 zahŕňal viazané rozpočtové prostriedky vo výške 15,8 milióna EUR (v porovnaní so 104,2 milióna EUR v roku 2020) a platobné rozpočtové prostriedky vo výške 56,2 milióna EUR (v porovnaní so 103,8 milióna EUR v roku 2020); konštatuje, že celková miera plnenia rozpočtu na rok 2021 dosiahla 97 % vo viazaných rozpočtových prostriedkoch (v porovnaní s 94 % v roku 2020) a 87 % v platobných rozpočtových prostriedkoch (v porovnaní s 95 % v roku 2020);
4. konštatuje, že v porovnaní s rokom 2020 sa v roku 2021 viazané rozpočtové prostriedky znížili o 85 % a platobné rozpočtové prostriedky o 44 %; konštatuje, že zníženie rozpočtu na rok 2021 bolo dôsledkom nedostatočného počtu výziev v roku 2021; zdôrazňuje, že na rok 2021 nebolo naplánované žiadne predbežné financovanie;
5. konštatuje, že na konci roka 2021 prispela Únia z maximálneho príspevku 470 miliónov EUR podľa nariadenia (EÚ) 2021/2085 a rozhodnutí prijatých podľa neho vo forme hotovostných a nepeňažných príspevkov zo siedmeho rámcového programu celkovou sumou 426,5 milióna EUR a členovia priemyselného a výskumného zoskupenia prispeli celkovými potvrdenými zdrojmi vo výške 466 miliónov EUR, z toho 443,9 milióna EUR vo forme potvrdených nepeňažných príspevkov v rámci projektov siedmeho rámcového programu;
6. konštatuje na základe správy Dvora audítorov, že na konci roka 2021 spoločný podnik pre čistý vodík prijal záväzky vo výške 425,5 milióna EUR (95 %) z maximálneho príspevku Únie na podpísané dohody o grante v rámci siedmeho rámcového programu vo výške 450 miliónov EUR, z čoho približne 3 milióna EUR (0,7 %) sa má ešte vyplatiť v nadchádzajúcich rokoch; konštatuje, že súkromní členovia poskytli nepeňažné príspevky na rovnakej úrovni. konštatuje, že miera plnenia rozpočtu spoločného podniku pre čistý vodík na platby na rok 2021, ktorý bol k dispozícii na projekty siedmeho rámcového programu, bola 97,8 % (v porovnaní s 89 % v roku 2020) a že spoločný podnik pre čistý vodík nemal na rok 2021 takmer žiadne rozpočtové prostriedky na operačné záväzky, pretože svoju poslednú výzvu na predkladanie návrhov dokončil do konca roka 2014;
7. konštatuje, že na konci roka 2021 Únia prispela z programu Horizont 2020 celkovou sumou 545,5 milióna EUR a že súkromní členovia prispeli celkovou sumou 50 milióna EUR v hotovosti a vo forme potvrdených nepeňažných príspevkov vrátane sumy 38,6 milióna EUR vo forme nepeňažných príspevkov na projekty spoločného podniku pre čistý vodík v rámci programu Horizont 2020;
8. konštatuje na základe správy Dvora audítorov, že nízka úroveň validovaných nepeňažných príspevkov členov zastupujúcich priemysel na prevádzkové činnosti (38,6 milióna EUR) je spôsobená tým, že spoločný podnik pre čistý vodík ich certifikuje v neskoršej fáze programu Horizont 2020, keď sa uskutoční konečná platba na projekty a keď sa majú predložiť osvedčenia o finančnom výkaze; vyjadruje potešenie nad tým, že súkromní členovia prispeli na konci roka 2021 celkovou sumou 1 039 miliardy EUR vo forme nepeňažných prostriedkov, čo je podstatne viac ako minimálna suma 285 milióna EUR stanovená v nariadení (EÚ) 2021/2085 na celé obdobie trvania programu Horizont 2020;
9. konštatuje, že na konci roka 2021 spoločný podnik pre čistý vodík prijal záväzky vo výške 646 miliónov EUR z maximálneho príspevku Únie na podpísané dohody o grante v rámci programu Horizont 2020, z čoho približne 112,6 milióna EUR (17,8 %) sa má ešte vyplatiť v nadchádzajúcich rokoch; konštatuje navyše, že súkromní členovia sa právne zaviazali poskytnúť nepeňažné príspevky v hodnote 158,3 milióna EUR;
10. konštatuje, že miera plnenia rozpočtu spoločného podniku pre čistý vodík na rok 2021, ktorý bol k dispozícii na projekty programu Horizont 2020, bola v prípade záväzkov 98 % a v prípade platieb 87,8 % (v porovnaní s 97 % v roku 2020);

11. konštatuje, že medzi spoločnými podnikmi neexistuje harmonizované vymedzenie pojmu „administratívne náklady“, ktorý je základom pre výpočet finančných príspevkov ich členov a predpokladom umožnenia porovnávania týchto nákladov; v tejto súvislosti požaduje spoločné usmernenia pre všetky spoločné podniky, aby zaujali harmonizovaný prístup ku klasifikácii určitých kategórií administratívnych nákladov, ako sú výdavky na konzultácie, štúdie, analýzy, hodnotenia a technickú pomoc;

Verejné obstarávanie a zamestnanci

12. víta skutočnosť, že riadenie ponúk a zmlúv sa čo najviac zjednodušilo v nadväznosti na medziinstitucionálne postupy verejného obstarávania, ktoré začala Komisia, a vďaka využívaniu z toho vyplývajúcich viacročných rámcových zmlúv; konštatuje, že spoločný podnik pre čistý vodík spolupracuje v oblasti verejného obstarávania s ostatnými spoločnými podnikmi s cieľom minimalizovať administratívne úsilie; konštatuje, že tak ako v predchádzajúcich rokoch sa väčšina zmlúv spoločného podniku pre čistý vodík vykonávala na základe existujúcich viacročných rámcových zmlúv, s výnimkou najmä činností verejného obstarávania v oblasti prevádzky;
13. konštatuje, že pokiaľ ide o objem, zákazkami s najvyššou hodnotou boli činnosti verejného obstarávania v oblasti prevádzky, služby IT a organizácia Európskeho týždňa vodíka v roku 2021, a že vyhlasovanie a uverejňovanie výziev na predkladanie ponúk a prijímanie a otváranie ponúk sa zjednodušilo využívaním modulov eTendering, eNotices a eSubmission; konštatuje, že tento systém umožňuje automatickú registráciu ponúk v IT systéme Európskej komisie na správu dokumentov; konštatuje, že spoločný podnik pre čistý vodík využíva najnovšiu verziu systému eSubmission, a preto uverejňovanie výziev na predkladanie ponúk, predkladanie a prijímanie ponúk a otváranie ponúk prebieha plne v digitálnej forme;
14. oceňuje, že spoločný podnik pre čistý vodík využíva softvérový nástroj EU Sign vyvinutý generálnym sekretariátom Komisie pre informatiku, ktorý umožňuje v dokumentoch používať kvalifikovaný elektronický podpis (ďalej len „QES“); konštatuje, že programová kancelária (PO) teraz uplatňuje QES na svoje zmluvy, čo uľahčuje obchodné procesy tým, že výrazne skraca čas a náklady na podpísanie zmluvy modrým atramentom, a že QES, ak sa uplatňujú s použitím podpisu EÚ, sú právne záväzné, pretože sú v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014 (*) pre elektronické transakcie v rámci vnútorného trhu Únie a poskytujú vyššiu úroveň technickej bezpečnosti;
15. konštatuje, že k 31. decembru 2021 mal spoločný podnik pre čistý vodík 23 dočasných zamestnancov, 2 zmluvných zamestnancov a dvoch vyslaných národných expertov;
16. na základe výročnej správy o činnosti za rok 2021 konštatuje, že pokiaľ ide o rodovú rovnováhu, 44 % zamestnancov tvorili ženy a 56 % zamestnancov tvorili muži, pričom jednu tretinu riadiacich pozícií zastávali ženy a dve tretiny muži; nabáda spoločný podnik pre čistý vodík, aby ďalej zlepšoval rodovú rovnováhu; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že percentuálny podiel žien koordinátoriek projektov v rámci programu Horizont 2020 v poradných skupinách Komisie, expertných skupinách, hodnotiacich komisiách, jednotlivých expertoch atď. nepresahuje 33 %;
17. so znepokojením konštatuje, že v období od roku 2018 do roku 2021 zostala priemerná ročná miera dočasných zamestnancov vo všetkých spoločných podnikoch vysoká na úrovni približne 11 % stálych zamestnancov; pripomína, že veľký počet zmluvných zamestnancov zvyčajne výrazne zvyšuje mieru fluktuácie zamestnancov spoločného podniku pre čistý vodík a ešte viac destabilizuje situáciu v oblasti ľudských zdrojov; zdôrazňuje okrem toho, že využívanie dočasných zamestnancov by malo zostať dočasným riešením, inak by mohlo negatívne ovplyvniť celkovú výkonnosť spoločného podniku pre čistý vodík, napríklad v súvislosti s udrzaním kľúčových kompetencií, nejasným vyvodzovaním zodpovednosti, možnými súdnymi spormi a nižšou efektívnosťou zamestnancov;

(*) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014 z 23. júla 2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zrušení smernice 1999/93/ES (Ú. v. EÚ L 257, 28.8.2014, s. 73).

18. konštatuje, že časť príspevkov zamestnávateľov na zamestnancov spoločných podnikov, ktorá zodpovedá pomeru ich dotovaných príjmov z tretích krajín k ich celkovým príjmom, spoločné podniky nezaplátili od roku 2016 do systému dôchodkového zabezpečenia Únie, keďže Komisia tieto výdavky v rozpočte spoločných podnikov nepredpokladala, ani formálne nepožiadala o platby; vyzýva Komisiu, aby podnikla kroky s cieľom vyhnúť sa podobným problémom v budúcnosti;
19. konštatuje, že v roku 2021 boli v spolupráci s ostatnými spoločnými podnikmi zorganizované spoločné schôdze v oblasti IT s hlavným cieľom pripraviť sa na prechod na systémy Office 365, SharePoint a OneDrive;
20. konštatuje na základe výročnej správy o činnosti, že počas pandémie ochorenia COVID-19 sa zamestnanci zúčastňovali na online školeniach, aby si rozšírili svoje pracovné znalosti, a dodáva, že počas obdobia, keď bol obmedzený pohyb, sa účasť na školeniach veľmi podporovala, aby zamestnanci zostali motivovaní a boli v kontakte ostatnými;
21. konštatuje, že vo februári 2021 sa spoločný podnik FCH2 pripojil k systému Sysper a počas celého roka boli pridávané nové moduly; okrem toho oceňuje, že sa očakáva, že sa bude využívať systém správy služobných ciest a nástroj na hodnotenie a povyšovanie zamestnancov; podporuje využívanie nového náborového nástroja Systal, ktorý bol v spoločnom podniku FCH2 zavedený v novembri 2021 a ďalší nábor sa uskutoční pomocou tohto systému, a zastáva názor, že takéto nástroje môžu pomôcť podporiť potrebný nábor vysokokvalifikovaných pracovníkov;

Vnútorý audit

22. na základe výročnej správy o činnosti konštatuje, že vnútorný audit sa vykonáva v súlade s článkom 20 rozpočtových pravidiel spoločného podniku pre čistý vodík;
23. zdôrazňuje, že Útvár pre vnútorný audit (IAS) prijal v roku 2021 akčný plán vypracovaný spoločným podnikom FCH 2 s cieľom vyriešiť dve dôležité odporúčania vyplývajúce z auditu IAS, ktoré sa týkali vykonávania grantov v rámci programu Horizont 2020 v spoločnom podniku FCH 2, a dospel k záveru, že akčný plán je primeraný na zmiernenie zistených rizík;
24. konštatuje, že v roku 2021 spoločný podnik v súlade s dohodnutým akčným plánom formalizoval aktuálne postupy monitorovania rizík a komplexnosti dohôd o grante a vypracoval interné usmernenia na monitorovanie šírenia a využívania výsledkov projektov v rámci programu Horizont 2020; konštatuje, že do konca roka 2021 považoval spoločný podnik FCH 2 všetky akčné plány za plne vykonané;

Vnútorne kontroly

25. konštatuje na základe správy Dvora audítorov, že *ex post* audity priebežných a záverečných platieb u prijímateľov v rámci siedmeho rámcového programu vykonáva spoločný podnik pre čistý vodík, zatiaľ čo za *ex post* audity platieb v rámci programu Horizont 2020 zodpovedá útvár generálneho riaditeľstva Komisie pre výskum pre spoločný audit; konštatuje na základe výsledkov *ex post* auditov, ktoré boli k dispozícii na konci roka 2021, že spoločný podnik pre čistý vodík vykázal v prípade projektov v rámci siedmeho rámcového programu reprezentatívnu chybovosť 2,0 % (v porovnaní s 1,97 % v roku 2020) a zvyškovú chybovosť 1,0 % (v porovnaní s 1,01 % v roku 2020) a v prípade projektov programu Horizont 2020 (zúčtovanie a záverečné platby) reprezentatívnu chybovosť 2,16 % (rovnako ako v roku 2020) a zvyškovú chybovosť 1,3 % (v porovnaní s 1,34 % v roku 2020);
26. konštatuje, že Dvor audítorov s cieľom posúdiť operačné kontroly platieb spoločného podniku pre čistý vodík vykonal audit náhodne vybraných platieb v rámci programu Horizont 2020 vykonaných v roku 2021 na úrovni konečných príjemcov s cieľom potvrdiť chybovosť *ex post* auditu (pokiaľ ide o transakcie platieb grantov testované na úrovni príjemcov, prahová hodnota pre vykazovanie vyčísliteľných chýb je 1 % auditovaných nákladov); vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že v jednom prípade Dvor audítorov zistil a vyčíslil chybu vyplývajúcu z nadschodnotenia deklarovaných osobných nákladov v dôsledku administratívnej chyby a v inom prípade odhalil systémový nevyčísliteľný nedostatok v kontrole súvisiaci s absenciou postupu validácie vykázaných odpracovaných hodín na projekte u prijímateľa;

27. konštatuje na základe výročnej správy o činnosti, že vzhľadom na pretrvávajúce systémové chyby vo vykázaných nákladoch na zamestnancov, najmä na strane malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“) a nových prijímateľov (ktorí sú náchylnejší urobiť chybu ako iní prijímatelia), spoločný podnik pre čistý vodík už posilnil vnútornú kontrolu s cieľom zamerať sa na zvýšené riziko týkajúce sa MSP a nových prijímateľov; konštatuje, že tieto opatrenia boli po prvýkrát viditeľné v roku 2021 a prispeli k výraznému zníženiu reprezentatívnej chybovosti MSP a nových prijímateľov za posledné dva roky; víta pozitívne výsledky, pokiaľ ide o znížené miery chybovosti, a ochotu spoločného podniku pre čistý vodík pokračovať v posilnených kontrolách založených na riziku v roku 2022 s pomocou posilneného monitorovacieho nástroja, ktorý je k dispozícii v podnikovom systéme COMPASS/SyGMA na riadenie grantov v rámci programu Horizont 2020;
28. zdôrazňuje ďalej, že zefektívnenie pravidiel programu Horizont 2020 týkajúcich sa deklarovania osobných nákladov a širšie využívanie zjednodušeného vykazovania nákladov je podmienkou na to, aby sa chybovosť stabilizovala pod úrovňou významnosti; víta skutočnosť, že v roku 2022 všetky spoločné podniky začali vykonávať opatrenia na zníženie miery chybovosti v súlade s opatrením navrhnutým Dvorom audítorov vrátane preskúmania možností zjednodušených foriem nákladov, ako sú jednotkové náklady, jednorazové platby a paušálne sadzby;
29. konštatuje na základe správy Dvora audítorov, že v prípade spoločného podniku pre čistý vodík boli všetky pripomienky z predchádzajúcich rokov vybavené vďaka tomu, že spoločný podnik pre čistý vodík prijal v roku 2021 nápravné opatrenia;

Prevenia a riešenie konfliktov záujmov a stratégia na boj proti podvodom

30. víta skutočnosť, že pre členov správnej rady spoločného podniku pre palivové články a vodík 2 a poradných orgánov boli zavedené postupy v oblasti konfliktu záujmov, ktoré boli obnovené v decembri 2021 v rozsahu pôsobnosti novoprijatého rokovacieho poriadku správnej rady pre spoločný podnik pre čistý vodík, a že sa okrem toho vykonali osobitné opatrenia na predchádzanie konfliktom záujmov a ich riadenie zo strany odborníkov zodpovedných za hodnotenie žiadostí o grant a preskúmanie projektov a ponúk;
31. konštatuje, že spoločný podnik pre čistý vodík aktívne prispieval k rozvoju stratégie kontroly programu Horizont Európa (*ex ante*, audit a predchádzanie podvodom) účasťou v špecializovaných pracovných skupinách zriadených spoločným implementačným centrom a poskytovaním vstupov;
32. vyjadruje potešenie nad tým, že spoločný podnik pre čistý vodík zabezpečuje aj vykonávanie spoločnej stratégie boja proti podvodom výskumnej obce; víta skutočnosť, že medzi hlavné opatrenia stratégie patrí organizovanie stretnutí zameraných na zvyšovanie informovanosti v rámci spoločného podniku a spolupráca s Európskym úradom pre boj proti podvodom v prípade auditov založených na riziku, ktoré vykonáva útvar pre spoločný audit alebo externí dodávatelia.